

Interrogationes & doctrine: quibus
quilibet sacerdos debeat interrogare suum
confitentem.

Hic sunt multa utilia pro confessoriis ad
introducendum gentes simplices. pri
mo qualis debet esse confessio. Quomodo
confessio docebit suum confitentem. Qualiter co
fessor confortabit suum penitentem. Quomodo co
fessor ordinat confessionem. Que sunt per confessio
nem cauenda. De inquisitione confessoris ad con
fiteantem. De querendis circa peccatum. De que
rendis circa peccata mortalia. De querendis cir
ca precepta legis. Que sunt tenenda & que non
que iuramenta sunt seruanda. Quibus confess
ori debet prohibere ne ipsi recipiat corpus Christi.
Qualiter confessio est facienda. Qualis debet
esse confessio. Primo debet esse diligenter corrigen
do. Secundo prudenter in instruendo. Tertio pi
us in puniendo. Quarto affabilis in interrogan
do. Quinto suavis in consulendo. Sexto discre
tus penitentiam iniungendo. Septimo sit mu
tus confitentem audiendo. Octavo benignus

In absoluendo. Unde versus.

Confessor dulcis prudēs pius affabilisq; suscūt
Et discretus mutus sit quoq; benignus.
Dec octo p̄cipiunt iura tenetō.

¶ Quō confessor docebit cōfiteentē.

Primo confessor recipiat benigne et gratiōse
p̄fiteentez dū venit et faciet eū esse iuxta latus su
um et dicat ei q̄ confiteet vicario r̄pi. et dicat ei
q̄ signat se signo sancte crucis dicendo: In no
mine patris et filij et sp̄us sancti amen.

¶ Quō confessor confortabit cōfiteentē.

Primo ostendit q̄ mortuus fuit pro nobis
peccatoribus. et q̄ ipse est pius et misericors. sibi
quoq; indulget si confiteatur. et q̄ sanct? Pe
trus negavit r̄pm. ac quomodo sanctus paulo
persequebatureum. Etiam quomodo sanctus
David fecit homicidium. et narrat ei de pecca
tis Marie magdalene. etiā de muliere cananea
capta in adulterio: et tamen isti oēs sunt sancti
ficati. q̄ penituerunt et cōfessi sunt. Item q̄ me
lius est detegere peccatum suum in hoc mūdo
vni sacerdoti ē coram omnibus in aliquo mūdo
et cum hoc perpetue dannari.

¶ Quō confessor ordinat confessionem.
Primo audiat confessionem generalem De
inde specialem. Primo de quinqu sensibus cot
poris. Deinde de septem peccatis mortalibua
Post hoc de decem preceptis sacre legis. Item
de duodecim articulis fidei. Item de septem sa
cramentis ecclesie. Item de septem operibnmi
sericordie temporalibus et spiritualibus. Item
de confessione non debite facta. etiam de peni
tentijs non bene completis. Item de participa
do cum excommunicatis.

¶ Que sunt cauenda per confessorem.
Primo caueat cōfessor ne querat de peccatis
singulariter sed in generali. Item nō querat cō
fessor cum quo vel cum qua confitēs peccauic
Item caueat ne rituperet cōfitentē nec eum re
prehendat usque ad finem. Item non respiciat cō
fitentem in facie. Item nihil interrogat donec
compleuit: etiam non petat cōfitinti quis fecit
te peccare: quia nullum debet accusare.

¶ De inquisitione cōfessoris erga p̄fite
Primo petat si sciat p̄f nt. Ave maria Credo
in deū et articulos fidei. et decem precepta le

gis: et si nescit percipiat ei quod addiscat. etiam quod
si sit excōicatus: et si compleuerit penitentias su-
as. Item si habet rancorem cōtra aliquum ac si
vere penitet de suis pctis: etiam si dimiserit dice-
re: vel obmiserit aliquod pctum: ac si velit se ab-
stinere a peccato. Item si velit obedire manda-
tis ecclesie: et si habet voluntatem satisfaciendi.

De querendis circa quodlibet peccatum

Primo querat cōfessor quid fecit confites ut
sciat si sit mortale vel veniale. Secundo cui fe-
cit: quod grauius est percutere clericū quam laicū. Ter-
tio ubi fecit: quod deterius est intra ecclesiā quam extra.
Quarto quare fecit: quod peius est percutere maliciose quam a casu. Quinto quot vicibus fecit illud
peccatum: quia grauius est bis quam semel. Sexto
quomodo peccauit: utrum modo consueto vel
contra naturam. Septimo et ultimo quoniam fecit: quod
peius est in die festo quam in feriali.

De querendis per confessorem

Circa decem precepta.

Circa primum queritur: si credidit in deum et
in articulos fidei et sacramēta ecclesie. Si adhi-
buit fidē sortilegijs: somnijs: angurijs: et incan-

lationibus &c. Si diligit fratre suū ep̄ianum: et
vellet q̄ saluaretur sicut ipse. Circa secundū querit̄
si perfurauerit se. si iurauerit per deū & scōs si-
ne causa. si mendacia dicerit si vota fregerit.
Circa tertium queratur: si festa seruauerit: si qua-
dragesimā & vigiliae ieunauerit. si tempus cu-
ludis & socijs perdidit. Circa quartum: si paren-
tibus obediuit. si eis in suis necessitatib⁹ sub-
uenerit. si platos & maiores honorauerit. Circa
quintum: si homicidiū fecerit vel consenserit. si
subuenit infirmo in articulo mortis. si fecit q̄
mulieres non conciperent. si fecit q̄ mulier fe-
cit abortum. Circa sextum si detinet mercedem
seruorum. si fideliter laborauerit pro alijs si furtū
scienter emerit. si perditū notū sibi obtinuerit.
Circa septimum si violauerit mulierē. si in partu
vel puerperio eam cognouit. Circa octauum si ali-
quē blasphemauerit. si de ignotis sibi disposue-
rit. Circa nonū si vtozē vicini attrarerit. si mari-
tum pro ea vilipenderit. Circa decimum si agros
domos vel seruos sui vicini concupiuīt.

¶ De querendis circa mortalia peccata
Circa superbiam si facet se propter amicos

vel propter inducias. Si credidit se habere be-
tia sua de seipso. Si credidit q̄ sit bonus & iustus.
T Circa inuidiam. Si gaudet de malo alicuius
Si gaudet cum quis vituperatur. Si dolet de
bono & utilitate aliorum. **D**e ira. Si percutie-
rit aliquem. Si fecerit vel dicerit a liciti iniuriā
Si voluisse esse mortuus in ira sua. **D**e acci-
dia. Si non radit ad ecclesiam. Si penitentia
sibi iniunctas cōplevit. Si dicerit sepe pater
nř & Ave maria Credo in deum. **D**e auaricia
Si cupit aliena. Si fecit vel procuravit simonia
Si prestitit ad usuram. **D**e gula Si contentus
sit de victu. Si comedet multotiens in die Si
querit victus nimis delicatos. **D**e luxuria.
Si de ea sepe cogitauit. Si mulierem tetigit in
boneste. Si mulierem pro alijs procurauit.

Que vota sunt tenēda et q̄ reprobadā
Votum est pmissio alicui de aliquo bono fa-
cta cum deliberatione. Votum de re illicita nō
obligat Votum in ira factum nunc nūbil valet
Votum nulli factum non tenetur. Votum per
timorem factum non tenetur. Votum puerorū
non requetur nulli post etatem legittimā ratum &

statum habeant. Votum perigrinationis vero
nisi non tenet sine consensu mariti. Votum vero
factū de ieiunio nō valet nisi sit de licentia
mariti. Votū castitatis in matrimonio factum
nō valet sine consensu amboꝝ. Votū factū im-
pediens coīugale nō valet neq; tenet su aliquo
Votum serui non liberi de intrando religionē
nō valet sine consensu dñi. Votum perigrinati-
onis ultra mare non impletur sine licētia pape
Votum ieiunij mulieres impregnate nō debet
seruari propter periculum. Votum contra bonū
publicum irritum est.

CQue iuramenta deberit seruare et quā nō
Juramentū ē affirmatio vel denegatio de aliis
qua sacre rei attestatione. Ad iuramenta tria re-
quiruntur. Primo veritas in conscientia iuratis q; si
mū scia quid iurat. Secundo requiritur iustitia: sc;
q; iuret qd est licitū et honestum. Tertio requiri-
tur iudicium. s. q; nō iuret sine magna necessita-
te. Qui iurat p; sole et lunā ignē et aquā: p; talia
peccat. Qui iurat alicui obediere in licitis et bone-
tis. Qui iurat aliquid petm nō debet seruare iura-
mentū. Qui iurat nō facere elemosinā. vel non

indulgere offensa: nō valēt suramēta hec: q̄ si
rat de sibi ignotis affirmatiue v̄l negatiue: mul-
tū peccat q̄ iurat de aliquo sine magnia cā vel si
ne necessitate peccat. q̄ iurat p̄tra bonos mores
vel contra remp. nō tenet iuramentū: nam pec-
caret grauiter: sed debet p̄fiteri eo q̄ sic iurauit
¶ Quibus confessor prohibet reci pe-
ore corpus r̄pi.

¶ Nullus recipiat corp̄ r̄pi nisi prius fuerit de-
bitē confessus. Nullus recipiat nisi prius fecerit
satisfactionē si p̄t. Nullus recipiat nisi prius fe-
cerit pniā aut opus misericordie. Nullus ercōi-
catus vel interdict⁹ presumat recipere corp̄ r̄pi.
Nullus insensatus vel fatuus seu indiscretus.
Nullus existens scienter in pctō. Nullus habēs-
vomitū vel tussim sive malū stomachū. Nullus
minor etate. r̄ij. anniq̄. Nullus habens rancorē
contra aliquē. Nec aliquis dubitās in fide ca-
tholica. Nullus recipere debet corp̄ r̄pi postq̄ co-
mederit nisi in articulo mortis. Notandum est q̄
si quis corpus r̄pi semel in anno nō recepit: pec-
cat mortaliter. t̄ hoc nisi sit de consilio sup̄ioris
vel de licentia sui confessoris.

TQualiter confessio est facienda.

TQuis vult confiteri pmo debet cogitare ad peccata que fecit ad fratrem: ut de oibus confitetur ac nulla dimittantur si potest memorari. Primo debet eligere capellanū bene sapientem cui confiteat: et hoc de licentia sui curati vel superioris. Secundo debet h̄e cordis contritionē et displicentiā de peccatis cū proposito ampliō nō peccandi. Tertio requiri oris cōfessio peccata sua integre pfitendo seipm increpando et nullū aliū si pot bono modo accusando. Quarto requiri operis satisfactio: vel voluntas satisfaciēdi cū poterit. iniurias per eū factas emēdando ab lato inuenta restituendo: et pñiam sibi iniunctā debite et integre adimplendo.

TDe confessione in generali.

Primo volens confiteri debet suū pfectořē salutare. Deinde se iurta eum ad latus suū genitulare. et si est vir debet suū capucium remouere mulier vero nō: imo debet tenere capuciū suuꝝ ante oculos suos dū cōfiteat. Itē cōfites debet dicere benedicte. et confessor debet respondere dñs sit vobiscū amen. Deinde confites debet fa-

eere confessionē generalē discendo sic: O n̄e cōfiteor deo patri omnīpotēti: et beate marie virgini et omnībus sanctis et vobis patri de omnībus peccatis meis que feci usq; in huic dīē p̄sentem. de quībus omnībus peto a deo et vobis qui estis h̄ic locūtenens r̄pi misericordiam et indulgentiam.

¶ De confessione in speciali.

¶ Prīmo cōfiteat̄ de pctis suis in spāli. Prīmo de quīq; sensib⁹ naturalib⁹ sui corp⁹ quos male retinet: et per quos sepe peccauit. Prīmo de sensu visus p̄ oculos in aspiciendo aliquā multitudinem cū delectatione: vel cū cōcupiscētia indebita: aut cū indignatione et displicētia. Secūdo confiteat̄ de sensuau ditus qui fit per aures: vna et inutilia auscultando mala verba et in bone sta de alijs libentissime audiendo. Tertio confiteat̄ de sensu odoratus qui fit per nasum. res odoriferas odorando: sicut rosas species et silīas. Quarto de sensu gustus qui fit in lingua res delectabiles auide gustando: comedēdo et bibēdo. Quinto de sensu tactus: qui fit in oībus p̄tibus corporis: maxime cū manib⁹ membra pro-

Pra illicite tangēdo. viros seu mulieres amplexando: vel indebite osculando. Deinde cōfiteatur de cogitatione imaginatiōe: que fit in cerebro: seu in corde: cogitando seu imaginando cogitationes multas malas et peruersas. Deinde confiteatur de ore: per qđ peccauit loquendo sepe contra deū iurādo: et male gratiādo ip̄m proximis et aliis male diffamando. Deinde confiteat de pedibus suis cum quib⁹ fuit ad loca in honesta et probibita: sicut lupanaria iutaberna et torneamenta.

De septem peccatis mortalibus.
Posteā cōfiteat de septē peccatis mortalib⁹ seu criminalibus et de radicib⁹ eoꝝ. **D**e superbia et radicib⁹ suis p̄imo voluit superare maiores et despicere equales et inferiores. et fuit arrogans: dicēs se habere multas diuitias quas nō habebat. etiā fuit contentiosus: pugnādo veritatem per magnū clamorē nec voluit esse obediens suo confessori: nec mandatis ecclie. Itē fuit presumptuosus: credēs plus scire v̄l valere q̄b̄ sciat vel valeat: seu fecit bona publice propter laudē vel si fuerit i gratus reddere gratias deo de be-

neficijs per eū acceptis t̄ iscravits se habere mul-
ta bona t̄ amicos magnos.

De Gavaricia.

Primo fuit nimis cupidus ad bona t̄ bono-
res hui⁹ mundi: t̄ custodivit diuitias suas cui-
riose. ac expēdit bona nimis parce. Itē si fuerit
simoniacus vēdendo vel emēdo spūalia. vel si p̄
sttit ad usurā pecuniam plaudū: ut videlz red-
piat lucrū vel seruitinm. Item si furatus fuerit
aliquid. si detinet aliena violeter.

De luxuria t̄ pollutione.

Primo delectat̄ in ope caruali mēte vel facto
t̄ fine ratione. Itē si cognouit carnaliter alienā
mulierē vel consanguineā suam: etiaž de pollu-
tione facta de die vel in nocte. vigilādo seu dor-
miendo. Item si cognouit propriā vrozez in pu-
erperio: aut in vigiliis seu in ieíuneijs: vel in dī-
bus solēnibus: vel qñ erat in firma corpe. Item
si contra naturā masculus cū masculo vel mul-
er cum muliere: vel in loco non ordinato.

De ira seu rancore.

Primo quia voluit hie vñdictā de insurjis-
tib⁹ factis vel dictis. Item nō voluit indulgent

amore des nec expectare vindictam dñi. Item si
tenuit rancorem cōtra aliquē. Itē nō tenuit pa-
cientiam in aduersis: nec voluit refrenare am-
mū sed voluit ad iplere mala q̄ nō potuit: sicut
furtū vel homicidium. etiā que dilerisset q̄nq;
indeus fuisse q̄r p̄ianus: t mortuus q̄r viuus.

De gulositate.

Primo si comedit vel bibit vltra necessitatēz
seu comedit vel bibit nimis auare: siue comedit
vel bibit ante horam. etiā pauit cibaria care et
supflue. nec abstinuit se a cibo t potu dare pau-
peribus t regenīs. etiam tenuit mensam nimis
longe. ac fregit iejunium propter ventrem

De inuidia seu malivolentia.

Primo q; habuit gaudiū de dāno alioꝝ et do-
luit de bono ipsoꝝ. Item plures blasphemauit
iniuste. Itē mouit discordias sepe inter micos
t coniugatos ac primos. ac tacuit bona alioꝝz
nec voluit audire t referre laudem bonoꝝ

De accidia t pigricia.

Primo fuit piger mane surgere ire ad ecclāz
t missam audire. Itē fuit piger fragmēta collis-
gere t ipsa pauperib; dare. Itē maluit esse occ

sus ip̄s deū laudare seu bonū op̄ facere. Itēz ne
gl̄ges fuit bona terre colligere t ipsa debite ser
uare. nec fecit diligētā īā de īuitando alios ad
bonū op̄ faciendū etiāz negligēs fuit se tenere
bōnēste.

De decem p̄ceptis.

De primo nō credit firmiter in deū: nec am
vit eū sup̄ oīa: vel nimis dilexit v̄corē suā filias
seu filios. **D**e sc̄do iurauit deū t sc̄dā sine ne
cessitate t q̄ iurauit scienter. **D**e tertio nō set
uuit mīdata nec festa. nec abstinuit se a pec
cato. **D**e q̄rto nō honorauit parentes natura
les vel sp̄iales: nec sc̄m matrē ecclesiā. **D**e
quinto si peccauit occidēdo: vel nō iuuādo mor
ientes fame vel frigore. **D**e sexto: rapuit bo
na aliena vel consensit: nec restituīt īuentia.
De sept̄o peccauit cognoscēdo vel desiderā
do mulierem alienā. **D**e octauo dicit testimoniū
falsūz t mēdaciū t plures dissimauit. **D**e
nono cognouit vel cōcupiuit v̄corē proximi seu
eā subornauit. **D**e decimo t vltimo cōcupiuit
seu rapuit bona sui vicini t ea nō custodiuit.

De duodecim articulis fides

Primo nō bene credidit in deū p̄r̄z: s̄ credi

dit sortilegissimis somniis: anq[ui]rijs: et i[n]uocatōib[us]
demonū. ¶ De scđo nō bñ credidit in filiū dei
scđ dñm nřm iesum ep̄m. ¶ De tertio q[uod] sit cōce-
ptus de spūscō et nat[us] et Maria vīrgine. ¶ De
quarto q[uod] fuit crucifitus mortu[us] et sepult[us]. ¶ De
quinto q[uod] tertia die resurerit et mortuis in car-
ne et ossibus suis. ¶ De seruo q[uod] ascendit ad ce-
los sedet ad dexterā dei patris. ¶ De sepeño q[uod]
ipse iudicabit oēs et reddet vnicuiq[ue] iuxta opa
sua. ¶ De octauo nō bene credidit in tertiam per-
sonā trinitatis. s. in spūm sanctū. ¶ De nono nō
bene credidit in scām ecclesiā et facta ac ordina-
ta per eā. ¶ De deciō nō bene credidit in sacra-
mentū altaris: q[uod] digne sumēs salvabit. ¶ De
xi. nō credidit generalem resurrectionem futurā
ram in co[re]pe et aīa. ¶ De xiiij nō credidit q[uod] para-
disus sit vita eterna et gloria beato nūm.

¶ De septem operib[us] misericordie tpalib[us]
Primo non dedit panē esfrientib[us] nec cibā
et debite custoditū. Scđo non dedit bibere siti-
entib[us]: saltem aquā mundā et recentem. Tertio
non visitavit infirmos: nec dignatus est inspi-
cere eos. Quarto non vestiuit nudos: nec coo-

peruit eis pudibunda mebra. Quinto nō hospitauit pauperes amore dei: aut pro sua pecunia. Serto non redemit incarceratos: nec voluit intercedere pro sp̄sis. Septimo non sepeluit mortuos: nec procurauit ad sepeliendum eos.

De vij operib⁹ misericordie sp̄ualib⁹.

D primo nō dedit filiū parētib⁹ vel dedit malum consilium ⁊ peruersum. De scđo nō docuit fidē ignorantib⁹. De tertio noluīt dirigere deviantes. De quarto nō dedit consiliū cazentib⁹. Quinto nō planxit dolores pauper⁹. Serto non orauit pro peregrinātibus: nec etiā pro labōtibus. Septimo nō effudit preces nec dedit elemosinas profidelibus defunctis.

De septem sacramentis ecclesie.

De baptismo nō credidit qđ per eū relaretur pena ⁊ culpa remittat. De confirmatiōe quā fecit ep̄s. De sacris ordinib⁹ institutos. De sacrificio missæ seu hostie. De m̄rimonio qđ deus instituit. De sacra penitentia ⁊ confessione. De extrema unctione quib⁹ nō adhibuit fidē rectā es veram nec recepit: nec honorauit ut debuisset. Item de confessione non debite facta. Item de pe-

nitentis non debite completis. Item de partib;
cipando cum excommunicatis.

TDe absolutionibus.

Querit quis potest absoluere Respondet quod de
us principaliter ea solus deus per remittit. Se
cundo dominus papa seu penitentiarius potest absoluere
re penitentem et confitentem. Tertio episcopus sui dioce
sanum et non alium. Quarto curatus suum vege par
robianum absoluere potest. Quinto quilibet pres
byter de licetia curati proprij vel superioris. Se
cundo religiosi privilegiati sicut mendicantes vel
alii. Septimo de casib; papalib; solus papa vel
sui procurarij. Octavo de casibus episcopalibus Epus
absoluere potest suum diocesanum; seu sui vicarij
sive penitentiarij Non ois presbyter potest ab
soluere penitentem in articulo mortis ab omni
bus peccatis quibuscumque. Decimo laicus potest
absoluere penitentem in articulo mortis: cum
non possit haberi sacerdos.

TQui non debet absoluiri: et cuius

absolutio non valet

Primo confites qui dicit se non velle vel non
posse penitere. Secundo non volens indulgere

Nec volens rancore dimittere. Tertio role redere inuenta cū sciat qui ea p̄diderit. Quarto noleus restituere furtā vel damna per eū facts. Quinto nolens soluere debita sua cū hoc bene possit et habeat unde. Serto ad ultus in quo nō apparent aliqua signa cōtritiois. Septimo confitens altri q̄b suo curato sine licentia eius r̄fus periodis. Octavo eradicatus a canone vel a su dice per suam latam. Nono q̄n pctm est reseruatū confitens debet mitti ad superiorē. Decimo obstinati in pctō: sicut philardi: meritissime usurarius tñ si instanter requirunt possunt absolui et pñiam iniungi videlicet q̄b hmoi peccata relinquant: ac furtā inuenta etiā debita redendant. et cōfessor debet eis dicere q̄b talis absolu tio modicum valer vel quasi nihil.

Casus multū utiles circa absolucionem
Dubitat utrū mutus vel surdus siue blesus possit absolui per signa vel scripta tradendo cōfessori. Dicit q̄ sic Utrū aduena qui confiterur in suo ideomate si debeat absolui Respondetur q̄ sic licet confessor nō intelligat Si infirmus cōfitetur aliquod peccatū reservatū utrū absolui de

beat. Dicit q̄ sic: iniungendo ei q̄ si cōualeſcat
deo cōcedere faciat se absolui p superiorē. Utrū
confitēs sanus de caſu reſeruato poſſit absolui
de illo per ſimplicē capellanū. Reſpondeſ ſi eſt
remotus a curia Ro. talis pōt absolui t precipe
re ei q̄ ſe faciat absolui per ſuperiorē cum pote
rit. Utrū ercōicatus sanus ercōicatione maiori
poſſit absolui per ſimplicem ſacerdotē de pecca
tis ſuis Reſpondeſ q̄ debet prius abſolui ab
ercōicatione t poſtea abſoluteſ ſuis peccatis.

finis

卷之三